

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy íven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkesz.
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre 12 K
Felévre 6 K
Negyedévre 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
✦ Hirdetés ára oldalanként 40 korona. ✦

TARTALOM-JEGYZÉK: Vezércikk. Az első népgyűlés. — Jelentés. (Folyt.) *Bándy Endre*. — Jog és kötelesség. *Mohácsy Lajos*. — Az »utasítás« a nem állami elemi népiskolákról stb. *Kund Sámuel*. (Folyt. köv.) — **Tárca.** Ének. Estéli ének. *Sántha Károly*. — **Belélet.** — Pályázatok. — Hirdetések. —

ORSZÁGOS PROT. SZÖVETSÉG.

Az első népgyűlés.

Örömmel jelentjük t. olvasóinknak, hogy a lapunk f. évi 9-ik számában az országos prot. szövetség szervezésének alapvető munkálataival foglalkozó fejtegetésünk kapcsán az e célra leghelyesebbnek, legcélravezetőbbnek hangoztatott népgyűlés eszméje máris valóra vált a szepesmegyei Rókusz községben, a honnan a következő sorokat küldi be hozzánk Holko Mihály, ottani buzgó lelkész-társunk:

Kedves barátom!

Vasárnap, ahogy jeleztem, istentisztelet után ott tartottam népemet a templomban, megmagyaráztam nekik a prot. szövetség szükséges voltát és még azt is jelentkezett 36 tag, fog még jelentkezni vagy 20. Gyülekeztem alig 300 lelket számlál, tehát a konfirmáltak 50 %-e tagja a prot. szövetségnek. Neveik a következők:

Nők és hajadonok: Holko Malvin, özv. Klein Jánosné, özv. Lersch Jakabné, Kaul Lersch Irma, Krebsz Emilia, Menszak Mária, Thinschmidt Mária, Thinschmidt Johanna, Thinschmidt Hermin, Haberehrn Susanna, Czirágh Paulina, Thinschmidt Erzsébet, Peschko Mária, Nits Thinschmidt Mária, Nits Barts Zsuzsanna, Kirner Mária, Kulman Krausz Zsuzsanna, Krausz Thinschmidt Julia.

Férfiak és ifjak: Kaul Jakab, Kottler János, Nitsch János, Czirágh János, Nitsch Dávid, Nitsch Jakab, Krausz Jakab, Josephy Pál, Thinschmidt János, Kulman János, Csacsó Mihály, Nitsch Márton, Menszak János, Brósz Mihály, Krausz Pál, Gildein János, Gömör Samu.

Szívbeli üdvözléssel

Rókusz, 1908. március 17.

híved

Holko Mihály
ev. lelkesz.

Jelentjük továbbá, hogy nagyobbarányú szervezkedés folyik még Nyiregyházán, ahol a református atyafiakkal egyetértve óhajtunk a tavaszon népgyűlést tartani. A gömöri es-

peresség egyes egyházaiban is lelkesen karolták fel az eszmét. Budapest is kezd mozogni. Dunántúl is vannak lelkes híveink. A Szepesség pedig máris vezet. Szóval, az a munka, a melynek teljesítésére magunkat elszántuk és minden Fabius Cunctatorokkal, minden aggályoskodókkal, minden elméleti és elvont szabályok szerint okoskodókkal szemben fenn is tartjuk, — t. i. *a magvetés munkája*, Istennek hála, mind szélesebb körben talál rokonszenves fogadtatásra. A jövő fogja megmutatni, hogy eljárásunk — és csak épen a mi eljárásunk volt a helyes. Előbb nevelni kell buzgó, érdeklődő tömegeket, előbb fel kell nyitni az álmodozó szemeket, lelkes hangulatot, Isten lelkétől ihletett szabad elhatározást teremteni az eszme követésére: azután kell jönnie a rendszeres munkának, a szabályok kiépítésének és az élet e szabályokhoz való alkalmazásának. Arra van még időnk, hogy a szabályokat mennél tökéletesebben megalkossuk. De arra, hogy a nagyobbára tétlen részekre szakadozott hazai protestantismusban rejlő szellemi erőket összegyűjtsük, összetömörítsük, egy célra, magának a protestantismus állásának megszilárdítására használjuk, minden pillanat drága, minden elvesztett perc helyrehozhatatlan. Ime, a kath. népszövetség alig 1¹/₂ hónapi fennállása alatt több mint 300 községben közel 200,000 tagot tudott toborozni. Gondoljátok, hogy e horribilis tömeget az alapszabályok varázsereje hozta a lelkesedésnek eme lázába? Bizonyára nem, hanem az eszme! . . . Az eszméért álljatok hát síkra, az eszméért lángoljatok, népgyűléseken az eszme vonzó varázsával hódítsatok ti is, protestáns lelkésztestvéreim, népvezérek, — mert bizony mondom Néktek, ha még sokáig rágódtok a szabályokon és e közben szervezetlenül hagyjátok a népet — eljönnek a farkasok, . . . feketeszőrű az egyik, és veresszőrű a másik, — és végkép elragadozzák juhaitokat!

Ez alkalommal a rókuszi hivek lelkes csapatán kívül még a következő helyekről küldenek hozzánk tudósításokat:

«Tisztelettel bejelentjük, hogy az Országos Protestáns Népszövetséghez csatlakozunk, abba belépünk és a megindítandó napilapnak előfizetői leszünk. Budapest, 1908. márcz. 16. Teljes tisztelettel: Özv. Burdás Pálné, M. Schindler Gyula, Burdás Lajos.

Nyíregyházáról az Országos Prot. Szövetségbe rendes tagokul jelentkeztek: Ruhmann Andor ig. tanító, Kardos István polg. isk. igazgató, Tamáska Endre polg. isk. tanító, Zsák Endre ev. énekevezér. Santroch Alajos ev. énekevezér, Csengery Mihály földbirtokos, Kubacska István, Béler Gusztáv, Gabrieny Sámuel, Ozvald József, Schön Dániel, Nandrassy D. Aurél, Fazekas János, Droppa Ede, Ország Gábor, Stoll Ernő, Aczél Sándor, Thaisz Kálmán, Kiss István, Bercsenyi Pál, Pataky Lajos, Prékopa István, Statkiewicz Gyula, Tolnay Pál, Prisztauka Lajos, Kubinyi Tivadar, Boczkó Elek, Neumann Jenő, Demeter Béla, Mácsánszky Lajos, Boczkó Lajos, Smicer Ágost, Petrikovics Pál, Szabó Endre, Márton Gyula, Húray Gyula, Nikelszky Dezső, Soltz Ottó egyházi és községi tanítók.

Jelentés

a magyarhoni ág. h. ev. egyházmegyei és egyházkerületi lelkészi értekezletek 1907. évi működéséről.

Közlő: Bányi Endre.

C) Dunántúli egyházkerület.

1. A dunántúli egyházkerületben az egyházmegyei lelkészi értekezletek szorosabb viszonyban vannak az egyházkerületi lelkészi értekezlettel, illetve lelkészgyűléssel. Itt egyöntetű közös munkálkodás folyik. Épen azért az ezen kerületre vonatkozólag jelentésnek is más alakot kell adnom. Munkám könnyű, mert előttem van a kerületi lelkészgyűlés jegyzőkönyve, melyben az összes adatok mintaszerűen vannak összeállítva; nekem nem marad más feladat, mint a terjedelmes munkának rövidebb kivonatolása.

A kerületi lelkészgyűlésnek leglélekelőbb pontja volt mindenestre az egyesület elnökének, Gyurátz Ferencz püspöknek mélyen érző szívre s magas szárnyalású gondolkodásra valló remek megnyitó beszéde, melyben a materialismus zsarnok uralma ellen panaszkodik s a hitben jelöli meg azt a fegyvert, mellyel az egyház ezen ádáz ellenségével szemben diadalmaskodhatunk.

Hasonlóképp élénk rezgésbe hozta az érzelmek húrjait Pröhle Károly soproni theologiai tanárnak meghatározó emlékbeszéde, mellyel a magyar gályarabok mentőangyala Ruyter Mihály és a német protestáns nép klasszikus egyházi lantosa Gerhardt Pál érdemeinek adózott a nagy férfiak születésének háromszázadik évfordulója alkalmából. A közgyűlés a reformáció ezen kimagasló alakjainak emlékét jegyzőkönyvében is hála-lásan megörökítette s elhatározta az emlékbeszéd ki-nyomatását és szétosztását.

Ezután a közgyűlésnek egy történeti nevezetességű momentuma következett. Fischer Sándor dr., a győri gyülekezetnek felügyelője, az egyetemes papság elvére hivatkozva, szót kér a papok gyülekezetében és

egy indítványt terjeszt elő. Felszólalása a lelkészi hivatás magasztalása s a lelkészi kar működése iránt nyilvánított elismerés s a lelkészek siralmas anyagi helyzete felett kifejezett sajnálkozás volt. Az indítvány pedig ez volt: »A közgyűlés kérje fel a kerületi közgyűlést, hogy a lelkészeinknek legkisebb javadalma évi 2400 koronára való kiegészítése, továbbá a 200 koronás ötödéves korpótlékban való részesítése és nyugdíjúgyüknek az élvezett fizetés mérvéhez képest való rendezése iránt az egyetemes gyűléshez irjon fel azzal, hogy ez, miután az ebből származó költségek viselése az 1848. évi XX. t.-c. végrehajtása keretében az állam terhét képezvén, mint jogosult igényüket — majdnem a követelés alakjában is — érvényre juttatni oly módon iparkodjék, hogy lelkészeinknek a kiegészített fizetés és meghatározandó korpótlék már f. év első napjától járjon.« Mondanom sem kell, hogy a lelkészgyűlési közgyűlés az alaposan s meggyőző erővel megokolt indítványt köztetszéssel fogadta s az indítványozónak köszönetet mondott.

Jam vident consules?

A liturgia egységesítéséről Stettner Gyula, mint a liturgiai bizottság előadója terjesztett elő részletes jelentést, melyet a közgyűlés a bizottsághoz utalt.

A konfirmációi emléklapokra vonatkozólag a kelen-dőség által biztatva a közgyűlés elhatározta, hogy azokat tízezer példányban ki fogja nyomtatni. A családi emlékkönyv terjesztését a lelkészek figyelmébe ajánlotta a közgyűlés.

Legbővebb anyagot szolgáltatott a közgyűlésnek az egyes egyházmegyei, illetőleg köri lelkészi értekezletekről szóló jelentés. Ezen lelkészi értekezletek első sorban a kerület püspöke által kijelölt kérdőpontokról tanácskoztak s azokra vonatkozólag mondtak véleményt.

E kérdések a következők:

a) Az ó- és újszövetség viszonya egymáshoz. A bennök megnyilatkozó szellem. E kérdésre vonatkozólag a vélemények Pál apostol ama szavaiban foglalhatók össze: »a törvény nekünk Krisztusra vezérő mester volt«, tehát az újszövetség betetőzése az ó-nak, ezt a szolgaság s rettegés, amazt a szabadság, szeretet és bizalom szelleme lengi át.

b) a küzdő és diadalmaskodó egyház; a) mi a cél, melyért küzd? b) mely fegyverekkel? c-d) mit remélhet győzelmétől a világ? A kérdést Müller Róbert dolgozta fel rendszeresen. Nézete szerint, mely megegyezik az egyes lelkészi körök véleményével: az egyház célja az igazság megismerése, Isten országának megvalósítása a földön s mint ilyennek fegyverei nem lehetnek külsők, hanem bensők, mint az ige, mely Istennek hatalma minden hívőnek üdvösségére, a szentségek és az imádság. Győzelmétől úgy az egyesnek, mint a társadalomnak teljes benső erkölcsi átalakulása, Istennek a világban való megdicsőítése várható.

c) A harmadik tárgy volt: »A lelkész megengedhető mellékfoglalkozásai.« Foglalkozott a kérdéssel minden lelkészi kör külön. Egyesek megkísérelték a megengedhető foglalkozások felsorolását is; de a legtöbben vonakodnak ettől, mert hiszen roppant sok függ az egyéniségtől. A mely mellékfoglalkozás az egyik pap kezében áldásos építő eszköz, ugyanaz a másiknak kezében esetleg romboló botrányfajulhat. Általános vélemény tehát az, hogy csak azok a mellékfoglalkozások engedhetők meg, melyek a lelkészi hivatással nem ellenkeznek. Legjobbnak vélnék, ha a lelkészek létfenntartási gondok miatt egyáltalán nem kellene mellékfoglalkozásokkal vesződni, hanem egészen hivatalának s az önművelésnek szentelhetné magát.

d) A negyedik kérdés az elaggott lelkészek és tanítók menházának kérdése. E helyett a lelkészi körök a tisztességes nyugdíjat s többen inkább a gyengélkedők részére üdülőhely felállítását óhajtják.

e) A kerületi árvaház eszméjének megvalósításához mindegyik kör hozzájárult; de elsőnek tartják a tökegyűjtést s csak azután a módozatok megállapítását.

f) Az államsegély felosztásának kérdése iránt a legnagyobb érdeklődést tanúsítottak az értekezletek. Erre vonatkozólag a kerületi lelkész-egylet véleménye az, hogy az adóteher könnyítésére szánt segély kiosztását csakis a segély állandóságát biztosító törvény meghozása után tartja célszerűnek; kívánja azonban, hogy az adókiivetési kulcs minden gyülekezetnél megvizsgáltassék s így az egyenlő mértékkel mérés biztosítottassék; mint határozott óhajtását fejezi ki egyszerűsmind: hogy az egyetemes nyugdíjintézet oly mértékben segélyeztessék, hogy a lelkészek teljes fizetéssel történő nyugdíjba menése lehető legyen.

(Folyt. köv.)

Jog és kötelesség.

(Újabb tünetek.)

Hogy Kiskamondi Ernő neve alatt ki rejtőzik — azt nem tudom. Nem is keresem. Akár ki legyen is, de felszólalásával kapóra jött.

Érvétele, a mellyel mentegezni igyekszik egyik-másik egyházi funkcionárius eljárását, hűséges tükre sokak gondolkodásmódjának. Így én ezuttal nem is Kiskamondi Ernővel veszem fel a harcot, hanem ama nagy táborral, a melynek gondolkodásmódjára, téves felfogására vet világot az a néhány sor, a melyben cikkíró védelmére kelt az általam kipellengérezett tüneteknek.

Mert ne tessék azt hinni, hogy K. E. egyedül áll az ő gondolkodásával. Nem. Egész tábor képeznek azok, kik vele egy híron pendülnek, kik oly serények, szinte túlbuzgóak az ő *jogaiknak* hangoztatásában s oly készek vélt jogaikon esett sérelmeiknek ellamentálására, valahányszor erre alkalom adódik. De ezek az urak elfelejtik azt, hogy nekik nem csak *jogaik*, de bizonyos *kötelességeik* is vannak. Ezek nem tudják azt, hogy *jog és kötelesség* a legszorosabb barátságban állanak egymással.

Az emberiség művelődésének kezdetleges fokain látjuk azt, hogy a jog és kötelesség igen laza kapcsolatban állanak. A félvad népek még ma is itt tartanak. Az ösztön, a nyers erő, a zabolázatlan, fékevesztett szenvedély, mely vakon tesz, rombol, pusztít — ez nem ismerte soha a magasabb erkölcsiségre valló *kötelességet*. A nyersség, a műveletlen s kellő intelligencia nélkül való testiség, a durva erő — ez *csak jogot* ismert. A test jogát. Az állati, nyers ösztön dolgozott benne. Ezért a gyengét eltiporta, embertársát megölte, felfalta — mert erre *joga* volt. Talán azért tette, mert éhes volt, nélkülözött. De minden esetre: mert erősebb volt.

Így cselekedett az ember az ő félvad állapotában. Hogy neki mint embernek, társas lénynek, okos, értelmes teremtménynek nem lett volna szabad így cselekednie, hogy neki az állatok világában elfoglalt helyénél fogva másként *kellott* volna cselekednie, — persze erről fogalma sem volt.

Az ököljog korában is így gondolkoznak az emberek. Csak a nyers jog, a merev ragaszkodás ehez jellemzi ezt a kort is. Az, hogy az embernek *önmagával*,

embertársával, Istenével szemben kötelességei is vannak, no ez hát nagyon homályosan derengett az agyakban.

No de ez régen volt. Ha az akkori ember így járt el — korszerű volt ez eljárása.

De mit szóljunk az e fajta gondolkodásmódra ma, a XX. században?

Mit szóljunk a jognak a kötelességtől való ily merev elválasztására ma, a civilizáció tetőfokán?

Avagy K. E. cikkében nem ez a gondolkodásmód lép-e elének? Nem azt látjuk ebben is, a mit az ököljog korában hirdettek? Nem a félvad, állati életet élő, ösztöne után vakon haladó ősemler tana szólal-e meg itt is?

„Semmi köze az egyházkerületi funkcionárius-sághoz. Joga van ahhoz menni, a kihez akar!”

Joga van — és punktum! És mert megvan a *jog* — hát tehet, a mit akar. Hozzámehet a hóhérhoz vagy a rablógylkoshoz. Egészen mellékes itt a szülőkkal, testvérekkel, rokonsággal szemben fennálló viszony s az abból folyó kötelezettség, mellékes az apa becsülete, neve, társadalmi állása. Mellékes az egyházker. funkcionárius-ság is! A lánynak *joga* van úgy cselekedni, a mint akar — ahhoz menni, a kihez akar! Minden egyéb — semmiség!

Így, így jó K. E. és társai! Ismeretes érvek ezek. De mondhatom, szegyenletes gondolkodásmód, hibbant észjárás és megtévelyedett felfogás a jog és kötelességről. Beleillik az ókorba — de ma már így beszélni s ilyent hirdetni valóságos botrány.

Pedig szomorú, de való dolog, hogy napjainkban, éppen közöttünk — vagy helyesebben: éppen csak közöttünk, protestánsok között, nagyon gyakran lehet hallani e fajta beszédeket.

Oly könnyen, a legkisebb lelkiismereti furdalás nélkül készek a mi vezérembereink túltenni magukat a mi *szegény lutheranus egyházunkkal szemben fennálló kötelességeiken*. Oly hamar elfelejtik azt, hogy ezzel a közös dajkáló édes anyával, nevelő szülővel szemben nagy, *igen nagy kötelességeink vannak*. De hát ők csak jogot ismernek. Minden egyéb — mellékes. Megtiporhatják, meggyalázhatják *apáiknak hitét*, hűtlenül *cserbenhagyhatják, pusztulásba dönthetik az egyházat* — akár csak a feslett erkölcsű leány a szülőt. Ezt mind meglehet tenni, mert megvan hozzá a *jog!* A *kötelesség* itt ismeretlen fogalom. A tartozó tisztelet, a hála, a szeretet, a lelkiismeret szava, a lélek üdve — ez mind mellékes. Ezeknek semmi köze, semmi beleszólása az ő elhatározásukba! A fő itt a *jog!*

És hozzá a jelen esetben: milyen jog!?

Azt mondja K. E. hogy a leány *joggal* cselekszik atyja tiszte, hirneve, becsülete ellen is — ha szereti azt, a kiért mindezt megcselekszi. És ezt a szörnyű állítást a szentírással igyekszik támogatni! . . .

Hát kedves úr ilyen dolgot ne próbáljon meg még egyszer. Ne kísértse meg azt többé, hogy az «amantes-amentes» elvét a szentírással akarja sanctionálni. A vallás csakugyan a *szeretet* — de nem a *vak szerelem* vallása. Hisz akkor az ön észjárásával a szentírás sanctionálja a leányszöktetést, a vadházasságot, sőt: a kéjgyilkosságot is! Mert hisz ezeknél is az ön «szeretete» dolgozik. A vak, a semmire nem tekintő, a testiség és szenvedély vakságába hajtó állati szeretet. Az, a mely az ő megnyilatkozásával a büntető-törvénykönyvbe ütközik, mely egyszeriben a korintusziak között is erőre kapott s a mely legutóbb Berlinben oly sokat beszéltetett magáról. Jó lesz tehát az e fajta argumentálással és tanokkal elhallgatni, mert egyszerre Harden után kiáltok! . . .

Lám K. E. úr, ilyenek az ön argumentumai, észrevételei. Mondhatom igen kapóra jött velük. Alkalmat adott nekem arra, hogy így újabb tünetekre mutathattam rá, a melyek már régóta ott lappanganak a mi közegyházunkban — mint fekély a testen — állandó lázt, izgalmat, visszatetszést, fájdalmat okozva a mi szegény lutheránus egyházunk sorsán aggódó egyháztagokban.

Bizony ezekre is — mütökés való és nem szépség tapasz. A kiben egyszer oly homályos az ő lutheri egyházával szemben fennálló erkölcsi köteletségének érzete, hogy egyháza ellen tud cselekedni s ennek érdekeit oly könnyen rendeli alá más, mellékes tekinteteknek és a ki családját is csak ilyen formán neveli — no hát az húzza meg magát és ne akarjon vezér, egyházkerületi funkcionárius lenni!

Mohácsy Lajos.

Az „utasítás“ a nem állami elemi népiskolákról.

(Folytatás.)

A magyar nyelv jogának biztosításában nagyobb lépést tesz előbbre az utasítás ezen negyedik fejezete (40. §. második bekezd.) a törvény alapján, mint a harmadik fejezet. A harmadik fejezet ugyanis — mint fentebb láttuk — csak az államsegélyes, nem magyar tannyelvű iskolákra nézve rendeli el, hogy azokban bizonyos tantárgyak magyar nyelven tanítandók kizárólag a miniszter által engedélyezett tankönyvek, olvasókönyvek és tanítási segédeszközök és tanszerek használatával. Ezen negyedik fejezet valamennyi iskolára nézve, akár államsegélyesek legyenek akár nem, követeli az állam nyelvének oly mérvben való tanítását, hogy a 4-ik évfolyam végeztével a gyermek gondolatait magyarul élő szóval és írásban érthetően ki tudja fejezni, az 5. és 6. évfolyamban pedig a magyar nyelv tanításának oly mérvben kell történnie, hogy a tanuló az ismétli tanfolyamban, melynek tanítás nyelve csak magyar lehet, a tiszta magyar tannyelvű iskolázásban nehézség nélkül részesíthető legyen.

Azon iskolákban, a melyekben egyszer az állam nyelve van egyedüli tannyelvűl használatban, az állam nyelve többé a használatból ki nem vonható. Azon nem magyar tannyelvű iskolákban, melyekben oly gyermekek tanulnak, kiknek atyja vagy gyámja a magyar nyelven való oktatásukat kívánja, vagy ha nem magyar tannyelvű iskolában a magyar anyanyelvűek száma a huszat eléri vagy az összes beírt tanulóknak 20%-át teszi, a miniszter elrendelheti, hogy számukra a magyarnyelv oktatási nyelvvé használtassék.

Az iskolai nyomtatványok (fölvételi, előmeneteli, mulasztási naplók, értesítőkönyvek, bizonyítványok) rovatainak azonosoknak kell lenni a miniszter által megállapított rovatokkal. A rovatok magyar nyelven töltenők ki (Ut. 42. §.). Az iskolafenntartónak azonban jogában áll az értesítő könyveket és bizonyítványokat a magyar nyelv mellett hasábosan a megállapított tannyelven is kitölteni. Hadd szerezzenek maguknak tudomást gyermekeik haladásáról azok a szülők is, a kik eddig nem tudtak magyarul megtanulni.

Elismeréssel, örömmel fogadom az Utasítás ezen szakaszait. (De sietek hozzátenni, nem fogadhatom megnyugvással az »Utasítás« függelékében foglalt rendelkezést arról, melyek a nemzeti ünnepek?) Az Utasítás az állam kétségtelen jogainak, érdekeinek biztosítására, amelyek azonban a honpolgároknak is kétségtelen jogai,

megkívánja, hogy minden iskola e hazában a gondjaira bizott gyermekeket a magyar haza szeretetében fogja nevelni kifogástalan hazafias állampolgárokká. Egyházunk alkotmánya (204. §.) ezt eképp fejezi ki: »az ágost. hitv. evang. egyház elemi népiskoláinak föladata, hogy az evangéliumi keresztyén vallás által áthatott nemzeti műveltségnek azon elemeit nyújtsák és megvessék azon alapjait, melyekre egyházunk minden hívének és hazánk minden fiának szüksége van.« Kötelezi magát erre a tanító hivatalos esküje által, a mely az egyház által a tanítótól megkívánt hivatalos esküvel teljesen megegyezik, azzal a különbséggel mégis, hogy az egyház az eskü szövegébe még olyan pontokat is veti föl, melyek a hitfelekezeti tanítónak egyházi tisztviselői minőségéből folynak. Csakugyan vétséget követ az a tanító az Egyházi alkotmány szempontjából is, a ki az esküt megtagadja. Csakugyan joga és kötelessége az egyházfenntartó hitfelekezethez is, hogy az itt érintett nemzeti szempontok fölött saját hatáskörében is örködjék.

Hathatós eszköze a gyermekek hazafias nevelésének a népiskolában a tanítónak tanítási és nevelői munkássága. Elismerés a kormánynak, hogy ezen munkát megkönnyítendő az összes iskolákat nemcsak a magyar címerrel és zászlóval látja el, hanem magyar történetképekkel is ellátja és ezen képek megállapításánál az iskolafenntartó hatóságot meghallgatja. Hathatós eszköz képeznek a gyermekek hazafias nevelésében a népiskolában a nemzeti ünnepek is, ha azok a nemzet érületében, szívében lelik gyökérszálaikat. A magyar nemzetnek a királyhoz való hűsége kétségbevonhatatlan jellemvonása. E hűség a király születésnapját nemzeti ünneppé avatja (Utasítás II. függeléké) Az 1848-ik évi törvények szentesítésének évfordulója is emlékezetes nap, ha márczius 15-ének napja sugározza reá a maga fényét. Azért április 11-ik napja nem képes ellensúlyozni a fölbuzdulást, mely évről-évre megújul márczius 15-én. Április 11. hivatalos nemzeti ünnep; zászlók az állami középületeken, — ezután majd a nem állami népiskolák ormán is — munkaszünet az országos hivatalokban is, az állami, megyei és városi hivatalnokok misére járása a gyéren megtelt róm. kath. templomokba, — hirdeti csak, hogy április 11-én nemzeti ünnep van! A nemzet márczius 15-én ünnepel nem parancsszóra, nem utasításra, hanem szíve sugallatára. És — ez is az idők jele, a nemzeti akarat megnyilatkozásának jele, — már megindult a mozgalom abban az irányban, hogy márczius 15-ik napja hivatalosan is nemzeti ünneppé legyen.

(Folyt. köv.)

T Á R C A.

Ének.

Dallam: Jézus életemnek ...

Él Isten az égben!
Légy jó reménységben
Meggyötrött szívem!
Bár zápor módjára
Hull könyeid árja,
Véd, áld Ő híven.
Meglássad, könyhullásod
Összeszedi tömlőjében —
Él Isten az égben!

Él Isten az Égben!
Nem hágy semmiképen:
Szeret, ha dorgál.
Amitől én félek,

Amit rossznak vélek,
Az jómra szolgál.
Bús éjjel ragyog s kél fel
Ama Hajnalsillag szépen —
Él Isten az égben!

Él Isten az égben!
A Krisztus jött értem,
A nagy Szenvedő.
Nézd nemes pályáját,
Véres keresztfáját,
Nézd, mint szenved Ő!
Tűr, bizik, imádkozik:
Mint Atyám akarja: Légyen!
Él Isten az égben!

Él Isten az égben!
Kik alusznak mélyen
A sír öliben, —
Kiket úgy szerettem,
Kiket eltemettem,
Kikért fáj szívem:
Fölkelve szebb reggelre,
Visszaadja őket nekem,
Aki él az égben.

Él Isten az égben!
Hogy Hozzá megtértem,
Fiává lettem.
Áldom a Megváltót,
Ki engem megáldott,
S megmossa lelkem
Szent vére hófehérre.
Megnyugszom szent érdemében —
Él Isten az égben!

Élsz Atyám, nagy Isten!
Megállok e hitben
Rendületlenül.
Te vagy én kösziklám,
Bár az ég esik rám,
S a föld összedül.
Számolva hajam szála,
Van, ki áldjon megsegítsen:
Élsz Atyám, nagy Isten!

Sántha Károly.

Estéli ének

— gyermek mellett. —

Aludjál édes gyermekem,
Ágyad készen vár melegen;
Ott, ahol a csillag ragyog,
Vigyáznak rád az angyalok.

A kis Jézus, hogy született,
Kemény jászolban lelt helyet, —
Bölcsőd vetve szeretetből,
Puha rózsalevelekből.

Álmod nem bántja semmi sem, —
Ő nem nyughatott csendesen;
Te élsz gond nélkül vidoran, —
Őt üldözték minduntalan.

Oh védje Isten éltedet,
Tartsa meg tisztán szívedet,
Nevedjél kedvességben.
Mint a Jézus, bölcsességben.

Nöjj, teljesedj kegyelemmel,
Igaz istenfélelemmel;
Légy szép árnyék-tartó fácska,
Oh Ur-áldotta plántácska!

Jézus, aki ölbe vette,
Megáldotta, úgy szerette
A gyermekeket: — szól hozzád:
Gyermekeké a menyország.

Az Úr Jézus legyen veled,
Ő áldja meg életedet;
Légy szívben tiszta, jó, szelid,
És járj szent példája szerint.

Légy, mint Jézus, engedelmes,
Isten, ember előtt kedves;
Virág napnak tartja fejét:
Napod Ő: tégy te is ekép!

Időnk elsuhan sebesen,
Te csak aludjál csendesen!
Minden elmúlik körülünk,
S végső átomba merülünk.

Aludjál, édes gyermekem,
Az Isten tartson meg nekem!
Gyarapodjál a jóságban,
S üdvözülj a menyországban!

Ruben és a Graduál 248. számú
ének nyomán szabadon

Sántha Károly.

BELÉLET.

Lelkésziktatás. Jakabfi György pilisi lelkész f. hó 29-én iktatja be Szeberényi Lajos, pestmegyei főesperes. — Az Úr áldása a pásztoron és gyülekezeten.

A diakonissza ügy felkarolása. A reformatio hazájából körülbelül másfél évtizeddel ezelőtt magyar talajba átültetett diakonissza ügy eleddig úgyszólván csak egyesek hitbuzgóságának képezte tárgyát. Most Gyurátz Ferencz püspök, — hogy ezen áldásos, valóban közszükségletű egyházi ügy minél szélesebb körben ismeretessé legyen és érdeméhez méltó pártolásban részesüljön, szétküldte egyházkerületében a diakonissza intézményt és az ennek szolgálatában álló pozsonyi ev. diakonissza anyagázat ismertető «röpirat»-ot. Körlevelében, mellyel az esperesek, gyülekezetek, nőegyletek, gyámintézetek meleg érdeklődését, és a szives támogatást ez ügyre felhívja, ezeket a szép szavakat, színezetű igazságokat írja: «A diakonissza ügy fontosságát ma már minden ev. hívőnek be kell látnia. Az az evangyeliomi szeretettől áthatott munkásság, amit a diakonisszák végeznek, mélyreható jelentőséggel bír egyházunk jövőjére nézve. A hol a gyülekezetek ily alázatosságot, odaadást, önmegtágadást, igaz vallásosságot, hűséget tanúsító diakonissza-állásokat szerveznek: ott nemcsak a szenvedők, betegek iránt tartozó nemes részvét nyer új erőt, de legközelebb a női körökben éled a valódi, szívben gyökeredző buzgóság is és ennek áldó hatása mindig tovább terjed a családokra. A diakonissza-nevelő intézetnek felvirágozása nyomán reménylhetjük a hitközönynek, egyháziatlanságnak ismét mindjobban visszavonulását s a felebaráti szeretet munkatérén egyházunk versenyképességének új, erőteljes megnyilatkozását.»
Vajha csak jó földbe is esnének ezen igaz igék, és teremnének gyümölcsöt is!

Eljegyzés. Jakabfi György pilisi ev. lelkész eljegyezte jövendőbeli házastársául ilencfalvi Sárkány Erzsikét. — Boldogság kísérje e szép frigyet!

A debreczeni evang. filléregylet e télen ugyancsak mozgalmas életet él. Ismételen is tartott a Bika-szálló nagytermében Kabaret-estélyeket, a melyek közül az utolsó e hó 8-án, vasárnap zajlott le. Az élénk — s mindamellett a komoly művészi szempontoknak megfelelő műsor, a melyben magánjelenetek, zongoraszármok, énekszámok, szavallatok, kettősök, sőt táncjelenetek is helyet fogtak, nagyszámú hálás közönséget vonzott az estélyre és fényes anyagi eredményt az estély kifizetői céljának, a filléregylet pénztára gyarapításának.

Bethlen Gábor Kör. A budapesti egyetemek és főiskolák protestáns ifjúságának egyetlen összetartó szerve s egyuttal a legtekintélyesebb ifjúsági egyesületek egyike a Bethlen Gábor Kör. A főváros zajos utcáira, a küzdő élet forgatagába felkerülő abituriensek a legtöbbször tanácstalanul bolyonganak az egyetemek rideg falai között anélkül, hogy akár tanulmányi tekintetben kellő és őszinte utmutatásra, akár erkölcsileg ózan felvilágosításra találjanak. A Bethlen Gábor Kör mig egyrészt az anyagiakban szűkölködő egyetemi és főiskolai hallgatókat segíyezni kívánja, főfeladatául tekint a protestáns ifjúságot egy táborba gyűjteni, mely a helyes életcélok felismerésével és azoknak a társadalom rétegeiben való meggyökereztetése által tagjaiban a hazafias s vallásos érületet ápolni és ébrentartani, az igaz protestáns öntudatot pedig megerősíteni igyekezzék. E feladatát a kör különböző eszközök alkalmazásával véli elérhetőnek. Anyagi részről támogatására siet a szegénysorsu egyetemi hallgatóknak lakás, pénz és ebéd-vacsora segíyek kiosztásával. Ezenkívül kedvezményeket nyújt a fővárosi színházakba, képtárakba és hangversenyekre, a különböző tudományos és közéleti, irodalmi és művészeti előadásokra. Közvetít nevelői, korrepetitori s mindennemű tanulmányi és irodai állást, hogy ellátáshoz juttassa tagjait, másrészt pedig, hogy a protestáns nagyközönség is megbízható egyénekhez juthasson e téren. Szellemi és erkölcsi téren vallásos és tudományos felolvasásokkal, szeretetvendégséggel és irodalmi estélyekkel törekszik az ifjakat nemes és nagy élethivatásuk előkészítésére buzdítani.

Rendez a kör vidéki kirándulásokat, hogy az ország különböző részeiben megismertesse a protestáns ifjúság munkásságát és a vidéki társadalommal való kapcsolatot szorosabbra fűzvé, biztosítva legyen az egészséges magyar középosztály egyöntetű fejlődése. Minden hétfőn belmissziói, csütörtökön pedig irodalmi vitaestét rendez, amelyen a tagok lelkes buzgalommal vesznek részt: az önművelés hathatós eszközével alapozván meg jövendő közéleti működésük biztosítékait. Az irodalmi vitaestéknek különös érdekességét és nagy fontosságot kölcsönöznek a szocialis irányú felolvasások, melyekben közéletünk nagy kérdését az ifjúság teljes buzgalommal tanulmányozza.

Szentgyörgy. Az évi jelentésből. Az egyházközség javára Szégner Juliánna úrasszony 1200 K.-ás alapítványt tett. A népkönyvtárt, mely az előző évben nyílt meg, szívesen és szorgalmasan használták. Az egyház szegényei számára Zateralo István 30 K.-t adományozott. Az egyházközség körülbelül 800 lelket számlál. Született 20, konfirmáltatott 21 gyermek, házasságot kötött 5 pár, meghalt 22 egyén, az Úr szent vacsorájával éltek 344. A népiskolát 105 tanuló látogatta. Toronyépítési alapra 3 meg nem nevezett testvér

150 K.-t és több más adakozó összesen 34 K.-t adományoztak. Az egyház bevétele kitétt 7252'82 K., a kiadás 4954'51 K. s így a pénztári maradvány 2298'31 K. Ezenkívül az egyháznak 8 alapítványa és 2 alapja van. Az évi jelentés 1908. évre szóló istentiszteleti renddel végződik.

Grinád. Az évi jelentésből. Az egyház lélekszáma 510, a szórványokban 17, összesen tehát 527. Született 13, konfirmáltatott 16 gyermek, házasságot kötött 3 pár, az Úr szent vacsorájával élt 249, meghalt 7 egyén.

Az elemi népiskolát 96 gyermek látogatta. A torony- és harang-alap az elmúlt esztendőben 491 K.-val gyarapodott s így kitétt 2637'65 K.-t. Bevétel volt 5181'82 K., pénztári maradvány 6658'66 K.

Önkéntes adományokból az egyház 67'20 K.-t kapott. A reformáció 400 évi emlékünnepeig szeretné az egyház templomát megnagyobbítani, tornyot építeni és harangokat beszerezni, azonkívül új énekes-könyvet bevezetni és — hacsak lehetséges volna — egy testvéregyházközséget szervezni.

A jelentés istentiszteleti renddel és az egyháztanács tagjainak jegyzékével végződik s bezárul ama kéréssel: Munkálkodjatok szívesen az Úr egyházáért!

Egészen az Uré legyünk,
Szavát tartsa hiven szívünk!

PÁLYÁZATOK.

A budapesti ág. h. ev. főgimnáziumban az 1908—1909. iskolai év elején egy matematikai-fizikai **tanári állás** lesz betöltendő, a pályázat eredményéhez képest rendes vagy helyettes tanárral. A helyettes alkalmazása egyelőre egy évre szól és évi 2000, azaz kétezer korona, havi részletekben előre fizetendő javadalmazással jár; rendes tanár alkalmazása esetében a javadalmazásba a másutt töltött rendes tanári évek beszámítanak. Pályázhatnak kellően képesített ág. h. ev. egyének; a vallást, életkort, képesítést, az eddigi alkalmazást tanúsító bizonyítványokkal felszerelt s a Nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz intézett kérvényeket f. évi május hó 1-éig kell a főgimnázium igazgatóságánál (Városligeti-fasor 19-23.) benyújtani. Személyes bemutatkozás igen kívánatos; az egészségi állapotot igazoló hatósági orvosi bizonyítvány a kérvényhez csatolandó.

Budapesten, 1908. március 22.

Mágoosy-Dietz Sándor s. k.
isk. első felügyelő.

Góbi Imre s. k.
igazgató.

Pályázat ösztöndíjra.

A győri ág. hitv. ev. egyházközség pályázatot hirdet a kezelése alatt levő Steltzer Dániel-féle ösztöndíj-alapítvány jövedelmére, melyből két, egyenként 200 koronás ösztöndíj magasabb tanintézetek — és hat, egyenként 80 koronás ösztöndíj, középiskolák tanulói között osztatik ki. Ezen ösztöndíjakban csak győri illetőségű vagy születésű tanulók részesülhetnek, a kik tanulmányaikban jó magaviseletet és kellő előmenetelt tanúsítottak s annagi helyzetüknél fogva is arra igényt tarthatnak. Előnyben részesülnek mégis az itt jelzett feltételek melletti, a kik az alapító Steltzer és Ráth családokkal való rokonságukat igazolni tudják s a kik prot. tanintézetekben tanulnak. — A győri ág. hitv. ev. iskolaszékhez címzett folyamodások az itt jelzett feltételeket tanúsító igazolványokkal együtt folyó évi április hó 30-ig nt. Isó Vince lelkész úrhoz, mint az egyházközség egyházi elnökéhez küldendő.

Győr, 1908. március hó 15-én.

Benedek Vince s. k.
egyházközségi jegyző.

*A beskai ág. hitv. ev. német nyelvű egyház
kántor-vallástanítót keres.*

Az állás azonnal betöltendő. Javadalmazás: 70 korona havi fizetés a pénztárból, stóla és szabad szerény lakás. Ezen javadalmazás évről-évre megújítatik. Kötelesség: az egyházi kántori funkciókat végezni; a községi iskolákba járó gyermekeket a vallástanban és az egyházi énekekben heti 4 órában oktatni.

Ha pedig ezen okleveles kántor-vallástanító a horvát nyelv tudása mellett állami tanítónak kinevezetnék, akkor kap az illető az egyháztól csak 400 koronát havi részletekben és stólaikat.

A kérvények az egyházi elnökséghez küldendők. Kelt Beskán, (Szerémmegye) 1908. március 18.

*Bubenheimer Theobald,
egyházi-felügyelő.*

„EL A BOROTVÁVAL!”

mely már oly sok **1000 és 1000** embernél **börbetege** és más **szerecsétlenséget** okozott.

Borotválkozzunk „Rasol”-al kés nélkül.

Ezen teljesen ártalmatlan vegyszerekből összeállított borotváló por a szakállt annyira megpuhítja, hogy az az arcról elválik és az arc bársonysima lesz.

Használata egyszerű, mindenki maga kezelheti.

Ára 1 kilogramm (elegendő 30-szori használatra) helyben **K 2.40**, vidékre **K 3.—**, előleges beküldése mellett bérmentve, utánvétellel **K 3.20**.

Egyedüli készítő! Magyar gyártmány!

**„RASOL” VEGYIPARI VÁLLALAT
BUDAPEST, VI., Váci-körút 55. sz.**

52-14 RAKTÁRAK BUDAPESTEN:
Török József gyógyszerárában, Király-utca 12 — Neruda N. drogériájában, Kossuth Lajos-u. 7. — Molnár és Moser drogériájában, Koronaherceg-utca 11. — Detsényi Frigyes drogériájában, Marokkói-u. 1. — Detsényi Károly drogériájában, Fürdő-utca 10. — Podor Márton drogériájában, Király-u. 31. — Ács Mihály drogériájában, Lipót-körút 27. szám. És minden drogériában és illatszerkereskedésben.

Készít legújabb rendszerű új orgonát,
elvallalja a régi orgonák átalakítását, ezek javítása, hangolása és évi gondozását, jótállás mellett, **jutányos áron, a legjobb anyagból előállítva**

MILINKOVICS PÉTER

orgonakészítő

KÖLCSÉN (Szatmár-megye.)

Az oly csunya és kellemetlen női arcszór eltávolítására legalkalmasabb a

RASOLIN.

Néhány perc alatt a szórt az arcról vagy kézről minden fájdalom nélkül eltávolítja.

Egy doboz ára 2 korona helyben, vidékre 2 korona 50 fillér előzetes beküldése mellett 52-14 bérmentve.

Magyar gyártmány! Egyedüli készítő! Magyar gyártmány!

**„RASOL” vegyipari vállalat
BUDAPEST, VI., Váci-körút 55.**

Postai és vasuti szétküldés naponta a világ minden részébe.

VALDMANN ALBERT

photocinkografiai műintézete

Budapest,

VIII. ker., Népszínház-utca 45.

Készít

CLICHÉKET

művek, folyóiratok, árjegyzékek

és minden egyéb nyomtatványok

részére a legjobb kivitelben, a

legolcsóbb árak mellett. •

Felvilágosítással és árajánlattal

52-13 készséggel szolgálunk.

Tisztviselő-kölcsön!

20,000.000 korona áll rendelkezésre **1600 koronán**

felüli törzsfizetéssel bíró köztisztviselőknél, katonatiszteknek, nyugdíjasoknak és nyugdíjképes magánhivatalnokoknak $3\frac{1}{2}$ százalékos alapon 10-20 évi törlesztésre, legtöbb esetben **kezes nélkül**, szerény utólagos díjazással. Semmi levonás! Régi tartozásokat **konvertálunk!** Megkeresésnél közlendő: életkor, szolgálati idő és törzsfizetés.

✠ **Országos hitel- és kölcsönszerző vállalat**

BUDAPEST, VII. ker., Izabella-utca 67.

(Andrássy-ut mellett.)

52-13

Elsőrendű ajánlatok! Elsőrendű ajánlatok!

Személyi hitel! Kezes és kezes nélkül katonatisztek-, papok-, lelkészek-, udvari-, állami-, megyei- és magántisztviselők, tanítók, kereskedők, iparosok, nyugdíjjogosult hölgyek, kereskedelmi alkalmazottak és magánosoknak $\frac{1}{4}$ —20 évig terjedő időre havi, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ és egész évi tőkekamat-törlesztéssel!

Különlegesség: A páris—bécsi enquéte értelmében tőkésitem a jövedelmet.

Jelzálog hitel! 300 koronától feljebb I. II. és III. helyre földek-, városi és vidéki házak, nyaralók, gyárak, fürdőépületek, malmok, ásványviz és egyéb források és kőbányákra, a becsérték $\frac{3}{4}$ részéig.

Építési hitel! építésfélben levő ingatlanokra 2—3 részletben, oly arányban, amilyen arányban az építkezés előrehaladt.

Bank- és magánadóságok konvertálása!

Előnyösen! **szolid** alapon és **gyorsan** eszközölöm mindezen fenti műveleteket elsőrangú bel- 30—14 és külföldi intézetek által.

ZÁBORSZKI JÓZSEF

leszámitoló és bankiroda, Budapest, VI., Sziv-u. 28.

Válaszbélyeg melléklendő. • Kérjen prospektust.

ZORN MÓR

BUDAPEST—BÉCS.

Butorszállítási és
beraktározási
vállalata.

==== Képvisele: ====
bel- és külföldön minden
==== nagyobb városban. ====

BUDAPEST,

VIII. József-körut 18. szám.

26—16

Ki akar pénzkölcsönt!?

Felvilágosítás díjmentes, válaszbélyeg ellenébe.

4—4 $\frac{1}{2}$ %-os pénzkölcsönt

◊ közvetítünk a következő feltételek mellett: ◊

FÖLDBIRTOKRA

65 évre 2·50%-ra	30 évre 3·20%-ra
60 évre 2·60%-ra	25 évre 3·65%-ra
40 évre 2·85%-ra	20 évre 3·95%-ra

Ezen esekély százalékban tőketörlesztés és kamat befoglalatik.

BOTH DEZSŐ BANKKÉPVISELETE

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 1. szám.
Augusztus hó 1-től Szövetség-utca 2/B.

Nemkülönben személykölcsönt katonatiszteknek, papoknak, tanítóknak, vasuti és gyári alkalmazottaknak, kereskedőknek stb. előnyös visszafizetésre.

Tisztviselőkölsön 5—25 évi időtartamra kötelezvény ellenében, fizetéselőjegyzésre kezes nélkül. 1000 korona kölcsön után törlesztés és kamat címén fizetendő havonta 8, 10, 12, 15 kor. Levélbeli megkeresésnél megírandó: állás, fizetés, kitöltött szolgálati idő és életkor. Ily kölcsönöket 15—20 nap alatt folyósítatunk.

◊ **Törlesztéses jelzálogkölsön** ◊ szilárd anyagtól épült lakházakra, valamint telkekre, építkezésekre 10, 15, 20, 25, 30, 40 és 50 év alatt leendő törlesztésre. 26—14

Beck Károly, Budapest

épület- és mulakatos, szabadalmazott ablakszellőztető készü-
+ lék és önműködő zajnélküli ajtócsukó-készítő +

VIII., József-utca 14. szám.

Mértékvétel végett szivesked-
jék hozzám fordulni. ◊ ◊ ◊

Ablakszellőzők ára:

Legnagyobb, legnehezebb és diszes	25.— kor
Rendes ablakok iskolák, inté- zetek és magánlakásokhoz	13.— „
Könnyebb, szimpla ablakokhoz	9.— „
Klozetek	6.60 „

Szabadalmi szám 16.794. Költségvetések ingyen.

Ablakszellőztető készülékeimet a következő nevezete-
sebb helyeken használják: Nemzeti Kaszinó, Keres-
kedelmi minisztérium, Ref. főgimnázium, M. kir. Lu-
dovica. Kispesti állami elemi iskolákban s több kórház
és iskolában és vidéken is kitűnőnek bizonyultak

3.500 darab már használat-
ban van. 30—16